

Simfonicul filarmonicii ploieștene din seara zilei de joi 27 mai a fost unul din nu multe concerte, din cadrul festivalului, ale căror executare a depășit prin calitate interpretativă nivelul tehnic înalt al pieselor. Orchestra, sub bagheta dirijorului Paul Popescu, a sunat foarte bine și a dovedit existența unui travaliu foarte serios, deșus de către instrumentiști în fața partiturilor. Toate, partituri dificile, pretențioase. Ele, patru la număr, au compus un program unitar și totodată scurt. Aglomerarea mijloacelor compoziționale epuiza repede ceea ce-ar fi putut avea de spus compozitorii. Căci toate lucrările exhibau într-un mod parcă demonstrativ un soi de virtuozitate, de exces expresiv. Lipsa de retorică, adică lipsa unor elemente sau pasaje mai rarefiate informațional, mai puțin tensionate, mai redundante, a făcut ca doar piesa a 3-a, *Shades*, de Richard Tsang, să aducă blocuri timbrale mai ușor inteligibile; ultima, *Transit*, de Wing-Wan Chan, a prezentat un discurs ritmic mai pregnant - ca fond și reper logic -, în timp ce primele două, *Ansioso*, de Valerie Ross, și *Tien Wenn*, de Shing-Kwei Tzeng, legând bloc sonor după bloc sonor, eveniment compact lângă un altul cu textură masivă, amputându-și astfel orice spirit de economie, ajungeau să ostenească ori măcar să solicite la maximum gândirea și imaginația muzicală a auditoriului. Interesantă formula piesei *Tien Wenn*, un duo pentru orchestră și flaut, ce renunța la clasică distincție dintre solist și tutti, își amputa orice umbră de omofonie și acompaniament, și în care flautistul Dorel Baicu a participat cu o interpretare meritorie.

Experiența acestei "muzici asiatice" (cum ne-a oferit-o programul) îmi pare utilă din două puncte de vedere. O dată, fiindcă ea pare să nu aibă asiatic în ea decât originea autorilor, din moment ce produsul constituie un simfonism de perfectă indiferență universală. Și, totodată, pe de altă parte, muzica aceasta ne poate sugera și un alt fel de "asiatism", acela de căutat în "excesul" (= exotismul) unor aglomerări sintactice impecabile din punct de vedere compozițional. Oricum, pentru cel obișnuit nu doar cu pentatonii suave de gen pudic-chinez și nici numai cu impresionismele timbrale de tip gamelan, ci și cu năruiri mai abrupte în stil tibetan, o asemenea înfrînire, cu o "nouă" muzică asiatică, devine o experiență utilă și chiar fecundă.

Marin MARIAN

Opera "Eréndira" de Violeta Dinescu în versiunea teatrului "Hans Otto" din Potsdam

În seara zilei de 19 martie 1993, Teatrul "Hans Otto" din Potsdam a prezentat într-o nouă viziune artistică opera de cameră *Eréndira* de Violeta Dinescu, lucrare a cărei premieră absolută avusese loc în 1992 la Stuttgart. Dacă avem în vedere înscrierea operei compozitoarei noastre pe afișul *Bienalei Teatrelor Lirice* din luna mai 1992, apoi montarea de la Potsdam, turneul acestui teatru în România în mai 1993 (cu spectacole la Constanța și București), iar în continuare la Festivalul itinerant din Germania intitulat *Tage des Neuen Musik-Theaters* (cu reprezentații în iunie 1993 la Wuppertal, Hagen și Witten) dispunem de toate argumentele să conchidem că *Eréndira* și-a început cu carieră vertiginoasă de la primii pași. Deși s-a bucurat de două montări corecte, de probitate profesională, totuși socotim că partitura Violetei Dinescu nu a intrat încă pe făgașul unor viziuni regizorale și interpretări de referință, capabile să-i pună în lumină valențele acestei îndrăznețe lucrări contemporane. Chiar dacă dificilul rol al bunicii și-a aflat în Christina Ascher o cîntăreață și actriță cu experiență în teatrul liric actual, greu de egalat, totuși rămînem la credința că tensiunea dramatică din *Eréndira* așteaptă încă soluții interpretative de anvergură și fantezia regizorală pe măsura subtilului text al scriitorului Gabriel Garcia Márquez.

Regizorul Bernd Weißig a încercat - în montarea de la Potsdam - să aducă orchestra pe scenă, în fața publicului și în vecinătatea imediată a interpreților. Nu am înțeles, de ce a fost nevoie să plaseze în colțurile scenei o serie de monitoare TV spre a-l

vedea actorii pe dirijorul Diether Nohl, când se mișcau la o distanță de 2-3 metri de ansamblul orchestral. De asemenea, publicul este permanent tentat să privească și în stînga podiumului (unde se află formația instrumentală), părăsind adesea acțiunea operii, mai ales în momentele lipsite de conflict dramatic. Totuși, versiunea teatrului "Hans Otto" din Potsdam ni se pare mai convingătoare, mai legată de text, mai unitară ca stil, față de cea de la Stuttgart, Bernd Weißig a optat pentru o soluție mai decentă în scena de cupluri amoroase (tabloul al treilea), montînd un paravan transparent pentru mascarea actului sexual (la Stuttgart, tînăra Eréndira făcea dragoste la vedere într-o.. baie!). Subiectul fiind permanent pe mîchie de cuțit între vulgar și real, între vis și existență obiectivă, între reverie și autentic, solicită din partea regiei o maximă acuitate de planuri. Ceva mai mult: opera *Eréndira* dispune de un substrat politico-social evident, strecurat de scriitorul sud-american în text (lupta dintre bine și rău, dintre bogăți și săraci, dintre tineri și bătrîni, dintre decădere și fericire), fapt care obligă regia la sublinieri esențiale. De pildă, scena finală în care Eréndira pornește alături de iubitul ei Ulysse spre o nouă viață, ni s-a părut umbrită în montarea Teatrului din Potsdam de gestul tinerei fete care adună pe fugă banii aruncați pe jos în clipa morții bunicii sale (versiunea de la Stuttgart îi prezintă pe cei doi tineri îndrăgostiți, urcînd treptele unei scări imaginare fără sfîrșit, de unde răzbate o puternică lumină, ce simbolizează speranța într-o lume liberă, fără prejudecăți).

Opera Violetei Dinescu trăiește prin remarcabila creație a mezzosopranii Christina Ascher, o cîntăreață cu larg ambitus vocal, dublată de o actriță cu temperament tipic sud-american. Muzicală pînă în vrful unghiilor, Christina Ascher a făcut din rolul Bunicii un personaj de neuitat. Cei doi tineri cîntăreți, Alenka Genzel (*Eréndira*) și Hans-Georg Priße (*Ulysse*) s-au achitat corect de partitură, naturalețea sopranei conferindu-i o nuanță de credibilitate în plus față de partenerul ei (adeseori preocupat prea mult de textul muzical). Grupul celor patru curtezani ai tinerei fete (Roland Pietzsch, Karl-Heinz Fuchs, Helmut Schulze și Helmut G.Frizch) s-a achitat onorabil față de muzică, însă ne-a rămas dator din punct de vedere scenic (se impunea o mai mare diferențiere de gest, de caracter, de atitudine). Poate că și scenografia spectacolului ar fi necesitat o plasticitate mai accentuată, Matthias Körner preferînd să sugereze decît să precizeze prin costum și decor, eroii și locul acțiunii.

Desigur că succesul real al spectacolului trebuie acordat orchestrei Filarmonicii din Brandenburg care sub bagheta experimentatului Diether Nohl a cîntat exact, suplu, discret, cu certă profesionalitate. Partitura Violetei Dinescu nu este deloc ușoară, lasă frîu liber instrumentiștilor (aproape fiecare deține rol solistic) încît rolul dirijorului devine esențial. Diether Nohl a știut să fie nu numai eficient, ci și riguros, fără a răpi din paleta coloristică a partiturii.

Opera *Eréndira* în montarea Teatrului "Hans Otto" din Potsdam (pe lîngă faptul că a readus toate "tăieturile" de la Stuttgart la locul dorit de compozitoare) ne-a satisfăcut mai mult muzical decît scenic, deși - paradoxal - spectacolul de la București rămîne superior premierei absolute.

Viorel COSMA